

CYBERPRZEMOC

Igor Nowicki & Szymon Kuligowski

CZYM JEST CYBERPRZEMOC?

- Cyberprzemoc (cybermobbing, cyberbullying, agresja elektroniczna, elektroniczna przemoc rówieśnicza) – stosowanie przemocy poprzez: prześladowanie, zastraszanie, nękanie, wyśmiewanie innych osób z wykorzystaniem Internetu i narzędzi typu elektronicznego takich jak: SMS, e-mail, witryny internetowe, fora dyskusyjne w internecie, portale społecznościowe i inne. Osobę dopuszczającą się takich czynów określa się stalkerem.

KIEDY PO RAZ PIERWSZY SIĘ POJAWIŁA I NA CZYM POLEGA?

- Cyberprzemoc pojawiła się na przełomie XX i XXI wieku. Napastnicy prześladują swoje ofiary złośliwymi i obraźliwymi SMS-ami lub e-mailami. Bardziej drastyczną formą ataku jest sporządzanie witryn internetowych, wpisów na forach dyskusyjnych czy dręczenia przez komunikatory sieciowe takie, jak Gadu-Gadu lub Tlen.pl oraz Facebook.

DLACZEGO DOCHODZI DO CYBERPRZEMOCY?

Zamiarem internetowych chuliganów jest zdyskredytowanie konkretnej osoby lub grupy ludzi czy nawet całych społeczności. Takie działania wynikają z poczucia anonimowości lub bezkarności sprawców i ułatwiane są np. zamieszczeniem witryny internetowej na serwerze w kraju, w którym pisemne groźby nie są przestępstwem.

Taka forma znęcania się nad swoimi ofiarami, zdaniem psychologów wynika z trzech powodów: łatwiej poniżyć, dyskredytować i szykanować, gdy istnieje szansa ukrycia się za internetowym pseudonimem i nie ma potrzeby konfrontacji z ofiarą oko w oko;

sprawca może sprepować poniżającą treść bez potrzeby reagowania na bieżąco, jak jest np. w przypadku rozmowy osobistej czy wideo;

sprawca może działać w dowolnym czasie, a ofiara nie ma możliwości ucieczki, jak jest w przypadku osobistych kontaktów – jej profil cały czas jest dostępny w sieci.

DLACZEGO JEST TO TAKIE GROŹNE?

Prześladowanie przez internet jest szczególnie groźne dlatego, że kompromitujące czy poniżające materiały są dostępne w krótkim czasie dla wielu osób i pozostają w sieci na zawsze, jako kopie na wielu komputerach, nawet po ustaleniu i ukaraniu sprawcy.

Jednym z przejawów cyberprzemocy jest także tworzenie antystron internetowych, a także podszywanie się pod kogoś tworząc blog lub stronę.

CO WYRÓŻNIA SIĘ W CYBERPRZEMOCY?

- > Wyróżnia się:
- > 1. Agresję elektroniczną wobec pokrzywdzonych, w której charakterystyczną cechą jest nierówność „sił” sprawcy i ofiary, to znaczy ofiarą jest osoba słabsza.
- > 2. Agresję elektroniczną wobec celebrytów, gdzie za celebrytę uznaje się osobę często występującą w środkach masowego przekazu i wzbudzającą zainteresowanie opinii publicznej, bez względu na pełniony przez nią zawód.
- > 3. Elektroniczną agresję uprzedzoną (ang. bias bullying), gdzie ofiarami agresji elektronicznej stają się grupy ludzi skupione według wspólnych wartości, na przykład określonej narodowości, fani zespołu, grupa wyznaniowa, zwolennicy określonej opcji lub
- > 4. Agresję elektroniczną wobec nieznajomych (przypadkową), której ofiara jest osoba nieznaną sprawcy, będąca przypadkową ofiarą podczas surfowania w sieci.
- > 5. Mobbing elektroniczny, w którym sprawca i ofiara są najczęściej członkami tej samej grupy, zarówno online, jak i offline.

SKUTKI CYBERPRZEMOCY

- Jeden ze znanych przypadków to historia filmu "Star War Kid", w której młody chłopak z Kanady nieudolnie odgrywa scenę walki z Gwiazdych Wojen. Film trafił do sieci i przez długi czas był jednym z najpopularniejszych materiałów w internecie. Chłopak po załamaniu nerwowym zmienił wraz z rodziną miejsce zamieszkania i przez kilka lat był pod ścisłą ochroną psychiatry.
- Inny przypadek to m.in. film, w którym pewien japoński uczeń został nagrany w krępującej sytuacji w szatni szkolnej kamerą w telefonie komórkowym. Znana była także sprawa zdjęcia amerykańskiej uczennicy, której fotografię przerobiono na zdjęcie pornograficzne.
- Specjaliści wskazują, że skutki cyberprzemocy u młodzieży to poważne problemy psychiczne, nerwice, a w skrajnym przypadku – próby samobójcze.

BADANIA W POLSCE I NA ŚWIECIE

Badania przeprowadzone na grupie dzieci w wieku 12–18 lat na temat dręczenia w sieci i realu przez dr Robin Kowalski i dr Susan Limber z Clemens University: 22% dziewczynek miało styczność z cyberbullyingiem (w świecie realnym 12,3%) 11% chłopców miało styczność z cyberbullyingiem (w świecie realnym 14,1%)

Zgodnie z badaniami prowadzonymi przez Fight Crime: Invest in Kids na grupie 1000 osób, jedna trzecia nastolatków była obrażana lub wyśmiewana w Internecie, 10% spotkało się z groźbami fizycznymi publikowanymi online.

Według raportu Safer Internet 2007 w okresie od 6 lutego do 31 grudnia 2007 524 na 1408 zgłoszeń do helpline.org.pl dotyczyło właśnie cyberprzemocy, co lokowało ten problem na drugim miejscu pod względem częstości zgłaszania (na pierwszym miejscu były pytania o zasady bezpieczeństwa w sieci – 549 zgłoszeń).

Badania prof. Jacka Pyżalskiego na próbie 2143 uczniów gimnazjum klas trzecich wykazały, że w ciągu 12 miesięcy poprzedzających badania 19,6% gimnazjalistów było sprawcami cyberbullyingu, 6,6% jego ofiarami, a 5,9% pełniło obydwie role (tzw. sprawco-ofiary). Jednocześnie według badań tego samego autora ok. 21% polskich nauczycieli wskazuje, iż musiało osobiście interweniować w cyberprzemoc pomiędzy swoimi uczniami. Badania tego obszaru podejmowane są także w ramach projektów realizowanych w przestrzeni międzynarodowej. Jednym z takich przedsięwzięć jest projekt ECIP (European Cyberbullying Intervention Project) realizowany w ramach europejskiego programu Daphne III, który zorientowany jest na zapobieganie i zwalczanie przemocy wobec dzieci, młodzieży i kobiet oraz ochronę ofiar i grup ryzyka. Badacze z sześciu krajów: Włoch (koordynator projektu – Uniwersytet w Bolonii), Niemiec, Hiszpanii, Grecji, Wielkiej Brytanii i Polski podjęli się zadania stworzenia narzędzi pomiarowych oraz programów profilaktycznych dotyczących agresji elektronicznej.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ KARNA W POLSCE

- W dniu 6 czerwca 2011 r. weszła w życie poprawka do ustawy – Kodeks karny, opublikowana w Dz.U. z 2011 r. nr 72, poz. 381, uznająca cyberprzemoc, jak i stalking w Polsce za czyn zabroniony. Obecnie czyn ten podlega karze na podstawie art. 190a K.k.:
- paragraf 1: Kto przez uporczywe nękanie innej osoby lub osoby jej najbliższej wzbudza u niej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia lub istotnie narusza jej prywatność, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.
- paragraf 2: Tej samej karze podlega, kto, podszywając się pod inną osobę, wykorzystuje jej wizerunek lub inne jej dane osobowe w celu wyrządzenia jej szkody majątkowej lub osobistej.
- paragraf 3: Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.
- paragraf 4: Ściganie przestępstwa określonego w § 1 lub 2 następuje na wniosek pokrzywdzonego.
- Wprowadzenie art. 190a do Kodeksu karnego zakończyło w Polsce okres bezkarności osób posługujących się internetem w celach nękania innych osób. Niezależnie od tego uregulowania prawnego nadal pozostają karalne również m.in. pomówienie, zniewaga, groźba karalna, niszczenie danych informatycznych i utrudnianie dostępu do danych informatycznych, które mogą być przejawami cyberprzemocy. Niezależnie od ochrony prawnokarnej pokrzywdzonego, osoba taka może pozwać dodatkowo prześladowcę jako poszkodowany w procesie cywilnym np. o naruszenie dóbr osobistych.

PRZECIWDZIAŁANIE CYBERPRZEMOCY

- Pierwszą formą jest zachowanie zdrowych relacji w internecie, uwrażliwienie dzieci na potencjalne zagrożenia i niewchodzenie w niepewne kontakty online. Gdy jednak doświadczy się cyberprzemocy, warto zastosować się do kilku zasad przeciwdziałania jej:
- 1 - W razie wystąpienia cyberprzemocy, w pierwszej kolejności należy zabezpieczyć dowody, przygotować zrzuty ekranu, zapisać emaile itp.
- 2 - Następnie należy powiadomić administratora serwisu o fakcie przemocy i dążyć do zablokowania konta osoby agresywnej.
- 3 - O ile to możliwe, warto skontaktować się ze sprawcą, przedstawiając mu oczekiwanie, by zakończył przemoc i usunął z sieci wszystkie jej pozostałości
- 4 - Osobie, która jest ofiarą przemocy w sieci, należy udzielić wsparcia i uwagi
- 5- Jeśli sytuacja dotyczy dzieci lub młodzieży, koniecznie należy poinformować szkołę, wychowawcę i podjąć współpracę z placówką
- 6 - Jeśli cyberprzemoc ma znamiona przestępstwa lub wykroczenia, należy poinformować o tym fakcie policję.
- 7 - Ze wszystkimi pytaniami można dzwonić pod numer 800 100 100 – telefon zaufania dla rodziców i nauczycieli w sprawie bezpieczeństwa w sieci
- 8 - Dla dzieci i młodzieży działa telefon zaufania 116 111

Dziękujemy za
poświęcony czas.

KONIEC